

WERKCONFERENTIE: SAMEN, LEEFBAAR & GEZOND! EEN ZORGAGENDA VOOR 2014 EN VERDER

Workshop: Wonen, huisvesting & vastgoed
Sprekers: Hub Hamers & Masi Mohammadi¹

Samenvatting inleiding

Hoewel het gedrag van (toekomstige) senioren zich lastig laat voorspellen, worden de consequenties van demografische veranderingen én van stelselveranderingen (in zorg en welzijn) gaandeweg voor onderscheiden sectoren zichtbaar. Helder is dat de consequenties groot zijn en dat hierop anticiperen noodzakelijk is. Dit zowel vanuit de zorgsector alsook vanuit het oogpunt van (volks)huisvesting. Bovendien is het noodzakelijk de consequenties op regionaal en lokaal niveau te bezien, ook omdat de woningmarkt per regio anders is en zich ook anders zal (moeten) ontwikkelen. Veranderingen in de maatschappelijke en culturele opvattingen hebben directe invloed op de diensten, de ruimtelijke en technologische ontwikkelingen en op opvattingen over wonen en andersom. Het zelfstandig wonen blijkt een complex onderwerp, omdat het is ingebed in de bredere context van de sociale, fysieke en organisatorische omgeving. Leefbaarheid, gemak en zelfstandigheid zijn hier de sleutelbegrippen.

In onze (bijgevoegde) presentatie zijn wij gestart met bevindingen vanuit landelijk onderzoek, maar in een directe vertaling naar het regionaal/lokaal niveau. Daarin is een verbinding gelegd met verschillende recente regionale/lokale doorrekeningen en afspraken betreffende de woningmarktstrategie. Knelpunten met betrekking tot (zorggerelateerd) vastgoed, inclusief het zelfstandig wonen (in een huur- dan wel eigen woning) hebben we benoemd. Een doorkijk is gepresenteerd wat er zich aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen in het bijzonder voor kwetsbare burgers/senioren aandient, juist om tegemoet te komen aan specifieke behoeften en nieuwe vereisten. Ook is in de presentatie een voorbeeld toegevoegd hoe wensen en behoeften betreffende wonen en zorg op wijkniveau te inventariseren en te vertalen in een te realiseren programma van eisen, niet alleen wat betreft het wonen én de woon/leefomgeving, maar ook betreffende zorg en dienstverlening.

Kernboodschap inleiding

Veranderingen binnen de (toekomstige) populatie senioren én beleidsmatige veranderingen leiden ertoe dat senioren steeds vaker/langer zelfstandig zullen blijven wonen. Juist omdat de verhuismobiliteit gering is, vraagt dit om herstructurering en aanpassing van al gerealiseerde woningen, inclusief woon/leefomgeving. De in de regio gemaakte strategische woningmarkt afspraken sluiten hier direct op aan; ook het flexibel ruimte bieden om lokale, kleinschalige, door burgers gedragen, initiatieven mogelijk te maken. Adequate (bouwgerelateerde) technieken, inclusief innovatieve (technologische) oplossingen zijn binnen handbereik. Het daadwerkelijk realiseren vraagt inzet vanuit senioren (huurders/ eigenwoningbezitters), gemeenten en woningcorporaties. Dit naast een passend aanbod aan diensten (waaronder zorg). Vraagexpressie is uiterst belangrijk om tot juiste concepten c.q. programma's van eisen te komen, of het nu de thuissituatie of bijzondere locaties betreft. De komende generatie senioren zal de komende 10 jaar een actieve groep zijn. Een 'energieke samenleving' ligt in het verschiet. Mede daarom moet ingestoken worden op de (ouder wordende) burger in een actieve rol, ook in relatie tot vraagexpressie.

Knopen/dilemma's & uitdagingen

De behoeften/vragen van individuele senioren en als groep (op kern/wijk/buurtniveau) staan voorop. Sturing vanuit de burger/senior betreft een principiële keuze. Maar dit heeft ook praktische implicaties: zowel als het om de stenen (vastgoed, techniek, etc.) gaat, in zijn consequenties voor bestemmingsplan(ontwikkeling) en ook

¹ Beide auteurs zijn lector aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN University of Applied Sciences), dr. ing. Hub Hamers (Management van Zorg en Dienstverlening) en dr. ir. Masi Mohammadi (Architecture in Health).

in de ontwikkeling van diensten (w.o. zorg). Dit alles bovendien in een integrale benadering; de ervaren kwaliteit komt in het samenspel van aspecten binnen het brede aanbod tot stand.

Dit vraagt het loslaten van het domein denken (zorg, vastgoed/huisvesting, overheid, etc.) én het vraagt een aansluiten op het lokale (kern, buurt) niveau. Dus ook vanuit (relatief) grootschalige instituties (gemeenten, zorg, woningcorporaties) een gang terug/omlaag naar de senior (als individu én als lokale groep). Aansluiten bij, stimuleren van, faciliteren van veelal kleinschalige burgerinitiatieven.

Dit heeft consequenties voor de besturing(sfilosofie) van alle betrokken instituties/instellingen. Het aantal vrijheidsgraden op het niveau dichtbij de burger moet omhoog om op dat niveau bij de wens van de burger afspraken te kunnen maken. In feite in een analogie met zelfsturende teams, ook immers nodig om in co-creatie met de cliënt, de zorgvrager tot een passend arrangement te komen.

Opvallende uitspraken

Wat opviel tijdens de workshop is dat de burger echt voorop moet. Verder wil men gebruik maken van het nu ontstane “momentum”, ingegeven door de in gang gezette transitie(s), maar ook de concrete maatregelen m.b.t. het (financieel) scheiden van wonen en zorg voor de lichte ZZP's. In de huidige transitie door wetgeving, zijn organisaties in 'verwarring', maar daarmee in staat nu hun gesloten organisatiegrenzen te openen, te veranderen, en nu meer dan ooit bereid zijn in te steken op het realiseren van maatschappelijke doelen in plaats van organisatiedoelen. Dus: nu is het moment, dat gaan we pakken!

Concrete stappen

Lokale (burger)initiatieven ontstaan vaak spontaan; daar zal bij aangesloten moeten worden, door deze te stimuleren en te faciliteren, en hun initiatief daadwerkelijk centraal te stellen en te 'belonen'. Dit vergt als gezegd een andere besturing(sfilosofie), nader passend te ontwikkelen en uit te dragen.

Vanuit de HAN willen wij graag onze kennis (specifiek vanuit het lectoraat van Hub Hamers) daarop inzetten, samen met enkele enthousiaste mensen tijdens de werkconferentie, juist om (rand)voorwaarden te formuleren, voorstellen uit te werken zodat instituties/organisaties zich als netwerkorganisaties gaan gedragen en inzetten op lokaal geformuleerde maatschappelijke vragen. Dit groepje zal wel uitbreiding behoeven, juist vanuit de kant van de burger, liefst enkele actieve senioren.

Vervolgens is het bij concrete initiatieven van belang de concrete vragen en wensen in beeld te krijgen; methodes zijn daarvoor beschikbaar (o.a. bij de HAN bij diverse lectoraten, de narratieve methode ontwikkeld binnen het lectoraat van Martha van Biene en specifieke methodes juist om tot een nieuwe passende woon- en leefomgeving te komen, methodes ontwikkeld binnen het lectoraat van Masi Mohammadi, op twee sheets in de presentatie is deze aanpak schematisch weergegeven). Deze methodes zetten we als HAN graag in.

De werkgroep

De werkgroep bestaat uit de volgende personen:

HAN	Mevrouw	Masi	M. Mohammadi
Stichting Sint Anna	Mevrouw		E. Hoenselaar
Ouderen en Levensvragen Land van Cuijk	De heer		J. van den Broek
Pantein	Mevrouw		H. Schraven
Steunpunt Mantelzorg Land van Cuijk	Mevrouw		M. Mooren
Stichting Thuis / Bijna Thuis Sterven	Mevrouw	Bets	E. Potten - Hermens
Zorgbelang	Mevrouw	Rixt	R. Runia

U vindt een foto van het team op de volgende pagina.

De werkconferentie Samen, Leefbaar en Gezond is mede mogelijk gemaakt door:

& de gemeenten in de Noordoostelijke Maasvallei